

До спеціалізованої вченої ради
Д 26.236.02 в Інституті держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України

В І Д Г У К

офіційного опонента

**на дисертацію АХМЕДОВА ВУСАЛА АЛІГІСМАТ ОГЛИ
“ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ ЗА
КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ
РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНИ”, подану на здобуття наукового
ступеня доктора юридичних наук (спеціальність 12.00.08 –
кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право)
у спеціалізовану вчену раду Д 26.236.02 в Інституті держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України**

Обґрунтування вибору теми дослідження Ахмедовим В.А. пов’язується з тим, що “вся система правосуддя потребує особливого державного захисту і охорони, а не лише судова система. Всі учасники процесу правосуддя мають бути впевнені у дієвості механізмів державної охорони їх статусу і свободи дій під час здійснення правосуддя. одними із основних елементів цієї охорони є кримінально-правові механізми” (с. 4). Для цього дисертантом на основі науково обґрунтованих теоретичних підходів була розроблена “концепція запобігання злочинам проти правосуддя”, яка “визначає організаційно-правові механізми їх запобігання та пропонує комплекс практичних рекомендацій з ефективного попередження злочинів проти правосуддя” (с. 4).

Дисертант слушно відзначає, що “нагальна потреба протидії злочинності у сфері правосуддя в обох державах викликає необхідність комплексного дослідження феномену правосуддя як об’єкта кримінально-правової охорони, сукупності детермінант злочинів проти правосуддя, обґрунтування мети і форм покарання за злочини цієї категорії, а також потенційних векторів державної політики з протидії злочинності проти правосуддя” (с. 5-6). Щоправда, Ахмедов В.А. акцентує увагу на визначенні свого дослідження передусім як

“порівняльного дослідження засад кримінально-правової охорони правосуддя в Азербайджанській Республіці та Україні” (с. 5).

При обґрунтуванні вибору теми свого дослідження Ахмедов В.А. слушно відзначає низку проблем, які потребують свого нагального вирішення, а саме: врахування “особливої цінності правосуддя в механізмі реалізації державної влади” (с. 4) та його значення для механізму кримінально-правової охорони правосуддя взагалі; розбудова власної концепції запобігання злочинам проти правосуддя; наукове обґрунтування “процесу реалізації кримінальних, процесуальних, криміналістичних, оперативно-розшукових та інших організаційно-правових заходів, спрямованих на попередження злочинів проти правосуддя” (с. 4).

Дисертант визначає метою свого дослідження “розробку науково-теоретичних засад кримінально-правової охорони правосуддя від незаконних посягань в Азербайджанській Республіці та Україні та кримінально-правових засад протидії злочинам проти правосуддя в обох державах” (с. 6). Окремі з визначених дисертантом завдань, поставлених для досягнення мети дисертаційного дослідження, заслуговують схвалення, зокрема: “розкрити поняття правосуддя як соціально-правового феномена, проаналізувати проблеми теорії та сучасні доктринальні підходи”; “охарактеризувати злочини проти правосуддя як інститут кримінального права в Азербайджанській Республіці та в Україні”, “визначити структуру і особливості норм законодавства Азербайджанської Республіки та України щодо відповідальності за злочини проти правосуддя”, “узагальнити теоретичні та прикладні проблеми кримінально-правової протидії злочинам проти правосуддя”, “сформувати систему наукового знання про фундаментальні основи та стратегічні напрями кримінально-правової політики щодо протидії злочинам проти правосуддя” (с. 6-7).

Аналіз запропонованого Ахмедовим В.А. обґрунтування вибору теми дисертаційного дослідження, змісту його мети та поставлених завдань дозволяє визначити декілька рівнів, на яких ґрунтується дане дисертаційне дослідження. Так, теоретичний рівень включає аналіз існуючих в сучасній

правовій науці проблем та підходів стосовно характеристики правосуддя як соціально-правового феномену, аналіз стану наукових досліджень проблем запобігання та протидії злочинам проти правосуддя (підрозділи 1.1 та 1.2 розділу 1), історико-правовий аналіз проблем кримінальної відповідальності за злочини проти правосуддя (у підрозділі 1.3 розділу 1), вирішення теоретичних проблем покарання як засобу протидії злочинам проти правосуддя (підрозділ 2.3 розділу 2) та кримінально-правової протидії злочинам проти правосуддя (розділ 3). Нормативний рівень представлений передусім у розділі 2 дисертації при вирішенні основних проблем змісту та системи норм законодавства Азербайджанської Республіки і України про відповідальність за злочини проти правосуддя (підрозділ 2.2), а також класифікації злочинів проти правосуддя (підрозділ 2.1). Правозастосовчий рівень пов'язується з вирішенням основних прикладних проблем кримінально-правової злочинам проти правосуддя (див. розділ 3 дисертації).

Наведене вище переконує офіційного опонента в тому, що незважаючи на наявність в українській науці декількох доволі ґрунтовних досліджень зі схожої проблематики (про них Ахмедов В.А. зазначає на с. 4-5 дисертації), окреслені дисертантом проблеми потребують свого вирішення у межах самостійного комплексного дослідження. Так, на с. 4-5 дисертації автор визначає вчених, предметом досліджень яких була “проблематика злочинності у сфері правосуддя загалом та протидії їй зокрема” (с. 4). Крім цього, істотним внеском у науці кримінального права є монографія та докторська дисертація М.В. Шепітька, що були присвячені теоретико-методологічним засадам формування системи протидії злочинам у сфері правосуддя, та монографія і підготовлена докторська дисертація Л.М. Палюх, в яких вирішуються проблеми кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти правосуддя. Однак, незважаючи на це, наразі, на думку В.А. Ахмедова, “порівняльне дослідження засад кримінально-правової охорони правосуддя в Азербайджанській Республіці та Україні наразі відсутнє. Нагальна потреба протидії злочинності у сфері правосуддя в обох державах викликає необхідність комплексного

дослідження феномену правосуддя як об'єкта кримінально-правової охорони, сукупності детермінант злочинів проти правосуддя, обґрунтування мети і форм покарання за злочини цієї категорії, а також потенційних векторів державної політики з протидії злочинності проти правосуддя” (с. 5-6 дисертації).

Наведене вище свідчить, що в сучасній науці кримінального права невіршеними залишаються чисельні проблеми, пов'язані передусім з особливостями кримінально-правової охорони правосуддя, а також застосуванням заходів кримінально-правового характеру за відповідні порушення норм, які забезпечують кримінально-правову охорону правосуддя в Україні та Азербайджанській Республіці.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих В.А. Ахмедовим, обумовлюється нормативно-теоретичною та емпіричною базами дослідження. Останню утворюють “результати вивчення та аналізу рішень Європейського суду з прав людини, в яких судові рішення у справі вважаються складовою частиною судового розгляду, а обов'язковість виконання судових рішень розглядається як невід'ємна частина гарантованого права особи на справедливий суд. Аналіз рішень ЄСПЛ допоміг глибше проаналізувати групу злочинів проти правосуддя, які посягають на невідворотність юридичної відповідальності” (с. 9 дисертації).

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих В.А. Ахмедовим, забезпечена, у принципі, достатньою теоретичною і джерельною базою проведеного дослідження, опрацюванням необхідної кількості емпіричних матеріалів, поєднанням у роботі загальнонаукових та спеціальних наукових методів.

Крім цього, слід звернути увагу на апробацію результатів дисертаційного дослідження, які реалізовані В.А. Ахмедовим у одноособовій монографії (“Кримінально-правова охорона правосуддя в Азербайджанській Республіці та Україні: теоретико-порівняльне дослідження: монографія”. – Одеса: Фенікс, 2019. – 426 с.).

Наукова новизна одержаних у дисертаційному дослідженні результатів полягає передусім у тому, що В.А. Ахмедовим здійснено “порівняльно-правове дослідження норм, що забезпечують охорону правосуддя від злочинних посягань в Азербайджанській Республіці та Україні, яке дало можливість обґрунтувати концепцію криміналізації злочинів проти правосуддя та на їх основі розробити пропозиції щодо удосконалення кримінального законодавства та практики його застосування в обох державах” (с. 9 дисертації).

Окремо слід відзначити структуру дисертації В.А. Ахмедова, яка складається зі вступу, 3 розділів, які містять 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку.

Вирішуючи наведені вище завдання дисертаційного дослідження, В.А. Ахмедов сформулював низку положень та висновків, які відображають наукову новизну його дисертації. До них, зокрема, можна віднести наступні (див. с. 10-14 дисертації).

1. Наявність сформульованої “концепції криміналізації злочинів проти правосуддя”, в основі якої, на думку дисертанта, знаходиться “необхідність кримінально-правової охорони правосуддя – визначеної законодавством діяльності по забезпеченню правопорядку”.

2. Обґрунтування “необхідності взаємного запозичення позитивного досвіду кримінально-правової охорони правосуддя від злочинних посягань, зокрема, щодо криміналізації неповаги до суду (досвід Азербайджанської Республіки) та порушення права на правову допомогу та захист (досвід України)”.

3. З’ясування “відмінних підходів законодавців Азербайджанської Республіки та України до встановлення кримінальної відповідальності за перешкоджання та протидію діяльності зі здійснення правосуддя”.

4. Визначення “класифікації складів злочинів проти правосуддя, які передбачені у КК Азербайджанської Республіки, за критерієм видового (групового) об’єкта”, що дало змогу В.А. Ахмедову “виокремити групи злочинів, які посягають на: конституційні засади діяльності органів досудового слідства, дізнання, прокуратури та суду; відносини, що забезпечують одержання достовірних доказів

та істинних висновків у справі; відносини, які забезпечують належне виконання рішень, вироків, ухвал, постанов суду і призначеного покарання та інше”.

5. Здійснення “класифікації злочинів проти правосуддя, визначених КК Азербайджанської Республіки, залежно від характеру і ступеня суспільної небезпеки діяння, та встановлення, що криміналізація злочинних діянь проти правосуддя має відповідати, зокрема, таким принципам як: принципи суспільної небезпечності діяння; кримінально-політичної адекватності; конституційної адекватності, системно-правової несуперечливості криміналізації конкретного діяння; визначеності і єдності термінології.”.

6. Обґрунтування “класифікації злочинів проти правосуддя на підставі ознак видового об’єкту, в якому відображені завдання і цілі правосуддя в його широкому розумінні як об’єкта кримінально-правової охорони”.

7. Обґрунтування доцільності “криміналізувати неповагу до суду”, під якою дисертант розуміє “цинічну образу та/або приниження честі і гідності учасників судового процесу”, та формулювання ним відповідних “доповнень до розділу XVIII Особливої частини КК України”.

8. Обґрунтування дисертантом того, “що криміналізація порушення права на правову допомогу та захист в Азербайджанській Республіці відповідає концепції криміналізації злочинів проти правосуддя, зокрема, принципам суспільної небезпечності діяння, конституційної адекватності, системно-правової несуперечливості криміналізації конкретного діяння, визначеності і єдності термінології, та сформульовано відповідні доповнення до Глави 32 Особливої частини Кримінального кодексу Азербайджанської Республіки”.

9. Удосконалення “підходів до розуміння правосуддя як об’єкта кримінально-правової охорони у “широкому” та “вузькому” значеннях”, у зв’язку з чим дисертантом “зроблено висновок про обґрунтованість застосування “широкого” значення як підґрунття концепції криміналізації злочинів проти правосуддя”. На думку В.А. Ахмедова, “правосуддя, яке покликане охороняти та захищати інтереси і права людини та юридичних осіб від протиправних посягань, саме може стати, у випадку скоєння злочину проти нього, об’єктом кримінально-

правової охорони, тому розуміння правосуддя як об'єкта кримінально-правової охорони є більш широким, ніж розуміння правосуддя як специфічного виду державної діяльності, яка здійснюється судом при розгляді певних категорій справ”.

10. З'ясування змісту “поняття родового об'єкта злочинів проти правосуддя, під яким пропонується розуміти порядок суспільних відносин, які забезпечують виконання завдань і досягнення цілей правосуддя, зокрема, ухвалення законного і справедливого рішення і його виконання шляхом реалізації процесуальних і позапроцесуальних функцій органами судової влади, а також органами і особами, діяльність яких сприяє здійсненню правосуддя, і його значення для забезпечення ефективності кримінально-правової охорони правосуддя”.

В.А. Ахмедов належним чином обґрунтовує ті положення дисертації, які відтворюють зміст більшості положень наукової новизни, а також підходи, що становлять подальший розвиток ідей попередніх дослідників.

Аналіз запропонованої дисертантом структури дисертаційного дослідження (визначення й співвідношення змісту вступу, розділів та їх підрозділів, висновків та змісту додатку) дозволяє визнати слушним вирішення окреслених вище проблем на зазначених вище відносно самостійних “рівнях”.

Оцінюючи структуру роботи В.А. Ахмедова та зміст визначених у його дисертації структурних елементів, варто відзначити, що окреслені вище “рівні” належно “представлені” в опублікованій ним монографії та підготовленій дисертації. Зміст кожного із цих рівнів висвітлюється В.А. Ахмедовим на окремих етапах його дослідження і в цілому дозволяє досягти поставлену дисертантом мету.

Положення, які викладені в дисертації, повно і всебічно оприлюднені В.А. Ахмедовим в одноособовій монографії, 16 наукових статтях у наукових фахових виданнях України, 7 статтях у наукових періодичних виданнях інших держав, 6 тезах доповідей на науково-практичних та науково-теоретичних конференціях. Публікації В.А. Ахмедова за темою дисертації та автореферат

дисертації відображають зміст основних положень його дисертаційного дослідження.

Детальний і доволі ґрунтовний розгляд більшості питань теми дисертаційного дослідження В.А. Ахмедова дозволив розробити: а) концептуальні засади кримінально-правової охорони правосуддя, б) вирішити найбільш значимі проблеми застосування норм, які забезпечують таку охорону за кримінальним законодавством України та Азербайджанської Республіки.

В.А. Ахмедовим по-новому вирішені окремі теоретичні проблеми кримінально-правової охорони правосуддя та застосування норм, які забезпечують таку охорону за кримінальним законодавством України та Азербайджанської Республіки, які є внеском у сучасну теорію кримінального права і свідчать про вміння всебічно підійти до формулювання основних положень наукової новизни його дисертації та досягнення поставленої мети, а також до формулювання на цій основі відповідних пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинного кримінального законодавства та практики його застосування. Обґрунтування шляхів вирішення більшості проблем, про які йдеться у дисертації Ахмедова В.А., вміння їх сформулювати належним чином і запропонувати шляхи вирішення, дозволило йому обґрунтувати основні положення, які стосуються концептуальних засад кримінально-правової охорони правосуддя, та вирішити найбільш значимі проблеми застосування норм, які забезпечують таку охорону за кримінальним законодавством України та Азербайджанської Республіки, а також сформулювати відповідні висновки на теоретичному, нормативному та правозастосовчому рівнях.

Теоретичне та практичне значення одержаних В.А. Ахмедовим результатів визначається доцільністю використання розроблених ним у дисертації положень, пропозицій та рекомендацій для вдосконалення чинного кримінального законодавства та практики його застосування. Найбільш важливі наукові та практичні результати дисертаційного

дослідження В.А. Ахмедова можуть бути використані: 1) у *законотворчій діяльності* – при визначенні шляхів вдосконалення кримінального законодавства України, яким передбачається відповідальність за кримінальні правопорушення проти правосуддя; 2) у *правозастосовчій практиці* – “при розробленні й удосконаленні відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів, підготовці методичних рекомендацій, організаційних рішень з питань протидії злочинності проти правосуддя” (див. с. 14 дисертації); 3) у *науково-дослідній діяльності* та у *навчальному процесі* – “для подальшого розроблення наукових проблем злочинності проти правосуддя, удосконалення стратегій протидії їй, при написанні монографій, підручників, посібників, а також при викладанні курсів “Кримінологія”, “Кримінальне право” та похідних від них спеціальних курсів у юридичних вищих навчальних закладах” (с. 14).

Зміст представленого дисертаційного дослідження свідчить про те, що В.А. Ахмедовим використана достатня за обсягом загальнотеоретична і спеціальна література за темою його дисертаційного дослідження. Дисертант проявив вміння критично аналізувати положення використаних ним теоретичних і законодавчих джерел.

Обґрунтування теоретичних положень дисертації та запропонованих у ній висновків логічно пов’язується із сформульованими пропозиціями. Реалізація таких положень і висновків у своїй системі надає можливість поглибити рівень теорії кримінального права, а також використати окремі з таких положень і висновків при вдосконаленні кримінального законодавства України та практики його застосування.

Позитивно оцінюючи науково-теоретичну і практичну значимість дисертаційного дослідження В.А. Ахмедова, його наукову новизну та можливість використання пропозицій і рекомендацій дисертанта у подальших наукових дослідженнях, у правотворчій діяльності, навчальному процесі, а також у правозастосовчій діяльності, необхідно звернути увагу на те, що **окремі положення дисертації В.А. Ахмедова викликають заперечення, а сама дисертація має деякі вади, відзначається**

суперечливістю позицій дисертанта, неповнотою або незавершеністю розгляду певних питань.

1. Одним із визначальних положень наукової новизни одержаних результатів Ахмедов В.А. називає формулювання “концепції криміналізації злочинів проти правосуддя” (с. 10, 16-51 дисертації, 5, 9-10 автореферату, а також с. 7-8, 9-47 монографії). В основу концепції фактично покладено основні засади правосуддя та правосудності рішень суду, які дисертант пов’язує з “визначеною законодавством діяльності по забезпеченню правопорядку”. Підтримуючи підхід стосовно запровадження даної концепції та покладення в її основу засад правосуддя та правосудності, на мій погляд, обґрунтування змісту самої концепції потребує подальшого (можливо, більш конкретного, предметного) обговорення в процесі захисту. Так, дисертантом має бути враховано, що **забезпечення кримінально-правової охорони правосуддя та правосудності рішень суду** так чи інакше обов’язково пов’язане з тим, що: а) суддя здійснює правосуддя відповідно до встановлених законом процедур судочинства (тобто його діяльність у даному разі ґрунтується на положеннях ст. 124 Конституції України, ч. 1 ст. 5 Закону України “Про судоустрій і статус суддів” від 2 червня 2016 року); б) діяльність судді, що здійснює правосуддя, є правомірною та пов’язується з дотриманням встановлених процедур судочинства при в) прийнятті відповідного рішення та постановленні правосудного процесуального акту. Тому в процесі захисту дисертанту потрібно у системному вигляді відповісти на запитання, які стосуються механізму посягання на порядок реалізації правосуддя, а саме:

а) які особливості “допуску” судді або суддів до участі у здійсненні правосуддя та покладення на них обов’язку дотримуватись встановлених законом процедур судочинства? Відповідь на це питання є важливою, наприклад, для обґрунтування поняття неправосудності, про яке зазначається у визнаній Конституційним Судом України (далі – КСУ) в його рішенні у справі за конституційним поданням 55 народних депутатів України

щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 375 Кримінального кодексу України від 11 червня 2020 року № 7-р/2020 такою, “що не відповідає Конституції України (є неконституційною)” ч. 1 ст. 375 КК (див. п 1 резолютивної частини цього рішення КСУ).

б) які гарантії повинен мати суддя у своїй діяльності, щоб бути уповноваженим здійснювати правосуддя? У цьому випадку гарантії суддівської діяльності (статусу) пов’язані із забезпеченням правосуддя та вказуються у ч. 7 ст. 48, ст. 53, ч. 5 ст. 54, ст. 68, ч. 5 ст. 116, ч. 2 ст. 124, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 146, ст. 150 Закону “Про судоустрій і статус суддів”. Такі гарантії прямо пов’язані з виконанням завдання суду при здійсненні правосуддя – дотриманням верховенства права та забезпечення кожному права на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України (див. ч. 1 ст. 2 названого Закону). Наприклад, в абз. 4 підпункту 2.4 п. 2 мотивувальної частини названого рішення від 11 червня 2020 року № 7-р/2020 КСУ вказав на гарантії незалежності судді: “... будь-яке кримінальне обвинувачення щодо судді має ґрунтуватися на приписах кримінального закону, що є достатньо чіткими, зрозумілими, однозначними та передбачними, за умови встановлення гарантій, які забезпечують незалежність судді при здійсненні правосуддя”.

в) як (в якій “формі”) реалізація суддею наділених повноважень здійснювати правосуддя впливає на “протицію злочинам проти правосуддя”? Так, у процесі постановлення суддею (суддями) процесуального акту останні мають відповідати: а) виконуваним суддею завданням у процесі здійснення правосуддя (ст. 2 Закону “Про судоустрій і статус суддів”), а також б) здійсненню ним правосуддя відповідно до визначених законом процедур судочинства (ст. 5 названого Закону). Тому положення названого Закону слід визнавати нормативними орієнтирами правосудності процесуальних актів, які постановляються суддею, тобто коли

вони (акти) так би мовити “допомагають” судді (суддям) виконувати завдання суду, а також здійснювати правосуддя у відповідних процесуальних формах. Тому при постановленні процесуального акту у межах встановлених процедур судочинства суддя (судді) зобов’язаний дотримуватись визначених у ст. 2 цього Закону *завдань суду*, а також передбаченого у його ч. 1 ст. 5 *здійснення правосуддя*. У зв’язку з цим незрозуміло, наприклад, те, яку “альтернативу” зазначеній редакції ст. 375 КК з урахуванням положень названого рішення КСУ від 11 червня 2020 року № 7-р/2020 бачить дисертант?

2. На с. 51 дисертації Ахмедов В.А. слушно зазначає, що “розуміння правосуддя лише як діяльності (процесу) не розкриває його сутності і призначення і, тим більше, не пояснює важливість кримінально-правової охорони правосуддя. Вважаємо, що правосуддям є не лише процесуальний розгляд спорів і конфліктів, а скоріше мета такого розгляду, а саме: встановлення юридичної істини у спорі”. Крім цього, дисертант чітко пов’язує мету правосуддя з “справедливим розв’язанням конфлікту, спору”, що може, на його думку, “вважатися належною метою правосуддя, цінність якої обумовлена сучасними соціальними і політичними реаліями” (с. 51 дисертації та с. 47 монографії). Проте такому підходу дисертанта суперечить його ж власна пропозиція визначити нову редакцію ст. 375 КК “виходячи з того, що поняття “неправосудний”, яке має використовуватися у ст. 375 КК України щодо постановленого суддею вироку, рішення, ухвали або постанови, слід тлумачити на основі критеріїв, зазначених у процесуальних кодексах (наприклад, у ст. 409 і ст. 438 Кримінального процесуального кодексу України, які передбачають підстави скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції та підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції)” (с. 11-12 дисертації, с. 6 автореферату). Не зрозуміло, чому саме дисертант вирішив визначити поняття неправосудності у “новій редакції ст. 375 Кримінального кодексу України, визнаної неконституційною рішенням Конституційного Суду України від 11.06.2020 №7-р/2020”, виходячи не із

власного підходу до сутності правосуддя, яку він вбачає у “встановленні юридичної істини у спорі”, а на основі лише “процесуального розгляду спорів і конфліктів” – “підставами скасування або зміни судового рішення” (с. 11-12 дисертації, с. 6 автореферату), або, як зазначає автор у своєму авторефераті: “крізь призму критеріїв, зазначених у процесуальних кодексах України ... стосовно підстав скасування або заміни судового рішення судом апеляційної та касаційної інстанцій” (с. 14).

3. У своєму дисертаційному дослідженні Ахмедов В.А. робить висновок, який не можна зрозуміти однозначно: “КК України містить **більшу кількість** діянь, що посягають на суспільні відносини із забезпечення реалізації права особи на правову допомогу у порівнянні з кримінальним законодавством Азербайджанської Республіки” (с. 204 дисертації) та “злочини проти правосуддя ... за КК України включають **ширшу кількість** суспільно небезпечних посягань порівняно з КК Азербайджанської Республіки” (с. 12 автореферату). Неоднозначність цих висновків пояснюється тим, що: а) не зрозуміло, які саме **змістовні критерії** співвідношення діянь, передбачених КК України та Азербайджанської Республіки, враховувались дисертантом (наприклад, механізм посягань на правосуддя, заподіяння шкоди правосуддю, діяння як елемент складів злочинів проти правосуддя та ін.), чи все ж таке співвідношення здійснювалось на основі **формальної** передбаченості діянь у КК України та Азербайджанської Республіки; б) не зрозуміло, чому в одному випадку дисертант вказує про “більшу кількість”, а в другому – “ширшу кількість” (тобто на рівні зробленого висновку потребує пояснення те, що саме мав на увазі дисертант при порівнянні – більший “обсяг”, що пов’язується із змістом ознак складів злочинів відповідних видів, чи просто загальну кількість таких злочинів конкретних видів, що передбачені КК України та Азербайджанської Республіки?

4. Окремі положення роботи Ахмедова В.А. не є достатньо чіткими і обґрунтованими та потребують окремого пояснення в процесі захисту.

Наприклад, на с. 285 дисертації та с. 15 автореферату автор пише про “надмірну гуманізацію” та визнає її такою, що призводить до “відмови від таких демократичних конституційних принципів як принцип рівності всіх перед законом і судом” (с. 284-285 дисертації), а також до “негативного впливу на морально-психологічний стан співробітників правоохоронних органів, формуючи у них уявлення про непереможність злочинності” (с. 285 дисертації та с. 15 автореферату). Тому під час захисту дисертант має пояснити, **що саме він вбачає у “надмірній гуманізації” та обґрунтувати на окремих прикладах** (наприклад, на основі положень Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності” від 15 листопада 2011 року), **чому це явище порушує принцип рівності всіх перед законом і судом? Чи може “надмірна гуманізація” бути властива актам кримінального законодавства?**

Однак, на думку опонента, наведені зауваження стосуються дискусійних питань теми дисертаційного дослідження В.А. Ахмедова, недостатньо чітких формулювань і не впливають на позитивну оцінку наукової новизни та практичної значимості його дисертації.

ВИСНОВКИ:

Ознайомлення з дисертацією **АХМЕДОВА ВУСАЛА АЛІГІСМАТ ОГЛИ “ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНИ”** дозволяє зробити загальний висновок про обґрунтованість вибору ним теми дисертаційного дослідження, його актуальність, наявність положень наукової новизни, обґрунтованість і достовірність сформульованих висновків та пропозицій, значимість основних положень для вдосконалення кримінального законодавства та практики його застосування. Дисертація В.А. Ахмедова містить науково обґрунтовані положення, що розв’язують важливі наукові та прикладні проблеми забезпечення кримінально-правової охорони правосуддя та протидії

порушенню норм, які забезпечують таку охорону. Вирішення відповідних проблем дозволило В.А. Ахмедову запропонувати власне визначення поняття правосуддя як об'єкта кримінально-правової охорони, а також шляхи вирішення найбільш актуальних проблем застосування заходів кримінально-правового характеру за посягання на правосуддя.

В.А. Ахмедову на основі розв'язання поставлених проблем вдалося сформулювати науково обґрунтовані рекомендації з вдосконалення кримінального законодавства і практики його застосування. Отже, можна вважати, що мета дисертаційного дослідження В.А. Ахмедова досягнута, а сформульовані ним завдання – виконані.

Дисертація В.А. Ахмедова містить нові науково обґрунтовані результати у галузі кримінального права, більшість яких має концептуальне значення для її подальшого розвитку та розв'язують важливу наукову проблему, пов'язану з “протидією злочинам проти правосуддя”.

Виходячи з викладеного, вважаю, що дисертаційне дослідження **В.А. Ахмедова “ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНИ”** виконане на належному науковому рівні, є самостійною і завершеною кваліфікаційною науковою працею та відповідає паспорту спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право, вимогам, які встановлені у п.п. 9, 10, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656, від 30 грудня 2015 р. № 1159 та від 27 липня 2016 р. № 567), а також Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН від 12 січня 2017 року № 40.

Опонент вважає, що автор дисертації – **АХМЕДОВ ВУСАЛ АЛІГІСМАТ** – зарекомендував себе кваліфікованим вченим і пропонує спеціалізованій вченій раді при успішному захисті дисертації присудити йому науковий ступінь доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент:

**Доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінально-правової політики
та кримінального права Інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

П.С. Берзін

Планнс засі 1490
ВЧЕНН СЕКРЕТАРІАТ
КАРАУЛЬНА Н
21.04.

